

KORRALDUS

Keskkonnaloa väljastamise korralduse eelnõu

1. OTSUS

Arvestades Rakvere Vallavalitsus 12.03.2025 esitatud keskkonnaloa taotlust ja võttes aluseks veeseaduse (VeeS) § 191 lg 1, maapõuseaduse (MaaPS) § 48, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 41 lg 1 p 1 ja 4, lg 4, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 53 lg 1 p 4, lg 2 p 2 ja 3, § 61 lg 1 ja 2 otsustab Keskkonnaamet:

1.1. Anda Rakvere Vallavalitsus tähtajaline keskkonnaluba nr KL-523578 kehtivusajaga 15 aastaks aadressil Sämi liivakarjääri Sämi küla, Rakvere vald, Lääne-Viru maakond (katastritunnus 77002:004:0120) asuvale Sämi liivakarjääriile maavara kaevandamiseks ja vee erikasutamiseks.

1.2. Määrata keskkonnaloale nr KL-523578 lubatud kaevandamisvee kogused väljalaskmete ja saasteainete kaupa (tabel V4), väljalaskmete seirenõuded (tabelid V7), meetmed, mis aitavad vähendada vee erikasutuse mõju ja nende täitmise tähtajad (tabel V16) ja nõuded teabe esitamiseks loa andjale (tabel V17).

1.3. Määrata keskkonnaloale nr KL-523578 kõrvaltingimused lähtuvalt käesoleva korralduse peatükis 3.4 "Kõrvaltingimuste seadmine" toodust.

1.4. Avalikustada Rakvere Vallavalitsuse keskkonnaloa nr KL-523578 andmine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadeanded.

2. ASJAOLUD

2.1 Taotluse läbivaatamine

Rakvere Vallavalitsus esitas 16.07.2024 Keskkonnaametile taotluse nr T-KL/1024628 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS (edaspidi KOTKAS) 16.07.2024 numbriga DM-129151-1). Nõuetekohane taotlus nr T-KL/1024628-3 esitati 12.03.2025 (registreeritud KOTKAS numbriga DM-129151-10). Menetluse aluseks on 12.03.2025 esitatud parandustaotlus nr T-KL/1024628-3.

Luba taotletakse liiva kaevandamiseks aadressil Sämi liivakarjäär, Sämi küla, Rakvere vald,

Lääne-Viru maakond (katastritunnus: 77002:004:0120) munitsipaalomandis olevale kinnistule.

Sämi liivakarjäär paikneb Viru lavamaal, Kunda jõe paremal kaldal. Edelasuunalise kaldega maapinna absoluutkõrgus on 60...62 m. Pinnakatte paksus geoloogilise kaardistamise andmeil on 10...40 m. See koosneb jää-, jääjõe- ja jääjärve setetest. Aluspõhjas avanevad Kesk- ja Ülem-Ordoviitsiumi lubjakivid. Ala läbib Ahtme rike.

Mäeeraldise kirdeosas on maavara pealmised kihid esindatud valdavalt väga peene teraliste liivadega, mis vastavad enamuses ehitusliivale esitatavatele nõuetele ning kuuluvad ehitusliiva plokk 1 aT koosseisu. Ploki 1 lamamis ning mäeeraldise kesk- ja edelaosas lasuvad valdavalt ülipeeneteralised liivad, mis kuuluvad täiteliiva plokk 3 aT koosseisu.

Sämi liivakarjääri ala kattub osaliselt Toolse fosforiidimaardla (registrikaardi nr 193) fosforiidi passiivne reservvaru 15. plokiga ning Pada uuringuvälja (registrikaardi nr 4) põlevkivi passiivse reservvaru 4. plokiga. Kaevandamistegevus neid maardlaid ei mõjuta.

Mäeeraldise pindalaks taotletakse 10,10 ha ja selle teenindusmaa pindalaks 13,08 ha ning loa kehtivusajaks 15 aastat. Mäeeraldisega soovitakse hõlmata Sämi liivamaardla (registrikaardi nr 412) ehitusliiva aktiivse tarbevaru plokki 1 ja täiteliiva aktiivse tarbevaru (aT) plokki 3 täielikult. Sügavuti on mäeeraldise piiriks aktiivse tarbevaru ploki 3 lamam. Kaevandamiseks taotletav maavara leiab kasutust ehituse ja teedehituse valdkonnas. Kaevandatud maa korrastatakse veekoguks ja metsamaaks.

Seisuga 30.05.2024 on varukogused järgmised:

1 plokk ehitusliiva aT varu kogus on 32,774 tuh m³, millest kaevandatav varu kogus on 25,774 tuh m³;

3 plokk täiteliiva aT varu kogus on 329,511 tuh m³, millest kaevandatav varu kogus on 266,511 tuh m³ (osaliselt allpool põhjaveetasel).

Kaevandatav maavara asub osaliselt allpool põhjaveetasel. Maavara keskmiseks aastamääraks taotletakse 20 tuh m³.

Ettevõtte taotleb tähtajalist luba heitvee (sh sademevesi, jahutusvesi, kaevandamise käigus eemaldatav vesi) ja/või saasteainete juhtimiseks suublasse või põhjavette, maavara kaevandamiseks.

Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseaduses (MaaPS), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (KeÜS), keskkonnamõju hindamise ja keskkonnujuhtimissüsteemi seaduses (KeHJS), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv 984 eurot on tasutud kahes osas (25.06.2024 ja 16.01.2025) riigilõivuseaduse § 136²

lg 1 p 4 kohaselt (kehtinud redaktsiooni alusel).

Keskkonnanaloo taotlust on kontrollinud maavarade registri vastutav töötleja (Eesti Geoloogiateenistus 18.03.2025 nr 13-1/25-470; registreeritud KOTKAS dokumendina DM-129151-11).

Piirkonna varasem kaevandamistegevus ja ümbritsevad asjaolud, millega peab arvestama

Varasemalt on Sämi liivakarjääris kaevandatud maavara keskkonnalubade nr LVIM-019 (loa omaja Osaühing KOHALA SF, loa kehtivusaeg 24.05.2001 - 01.06.2011) ja L.MK/320835 (loa omaja Säмилиiva OÜ, loa kehtivusaeg 20.09.2011 - 30.05.2024) alusel. Liivakarjäärist sademevee ärajuhtimiseks suublasse oli väljastatud Säмилиiva OÜ-le ka keskkonnaluba nr L.VV/327102 (kehtivusaeg 01.01.2016 - 05.06.2024).

Varasema kaevandamistegevuse käigus on taotletava mäeeraldise piirest eemaldatud enamus maavaral lasuvast katendist. Katend on ladustatud mäeeraldisele vallidesse. Edasise kaevandamise käigus tuleb mäeeraldisel olevad katendi vallid ladustada ümber vastavalt vajadusele.

Umbes 2,2 ha suurusel alal, mäeeraldise piires, on raadamata mets ja eemaldamata katend. Mäetööde liikumisel kaevandamata alani tuleb mets raiuda ning känd juurida. Koorimata kattepinnas mahus 7 tuh m³ koosneb juurtega kasvukihist, mullale esitatavatele nõuetele vastavat katendit geoloogiste uuringutega eraldatud ei ole. Kattepinnas eemaldatakse buldooseriga ja vallitatakse kuni 3 m kõrguste aunadena teenindusmaale. Juba vallitatud ja vallitav kattepinnas (kokku ~28 tuh m³) kasutatakse ära mäeeraldise teenindusmaa korrastamistööl.

Kaevandamise tulemusel moodustub karjääri süvend, mis täitub veega. Veekogu oodatav veetase on 57 m, mis on määratud väljavoolu kraavi põhja kõrgusega mäeeraldise piiril (kraavi põhja kõrgus ca 56,5 m).

Looduslikke veekogusid mäeeraldisele ei jää. Lähimaks veekoguks (veeseaduse § 3 mõistes) on Kunda jõgi (Eesti Looduse Infosüsteemi, edaspidi *EELIS* kood VEE1072900), mis jääb Sämi liivakarjäärist ca 420 m kaugusele edela-lääne suunda. Vee väljavool karjäärist on madalamast läänepoolsest süvendist Vilepilli kraavi (*EELIS* kood VEE1072912), mis suubub Kolgaküla kraavi (*EELIS* kood VEE1072911). Kolgaküla kraav, mis on ühtlasi ka Kolga maaparandussüsteemi eesvool (maaparandussüsteemi kood 11072900200900011M), suubub omakorda Kunda jõkke. Kunda jõe koondseisund (2019) lõigul Anguse jõest Kunda Jaama tn sillani, on halb. Jõe halb seisund on tingitud antud lõigul orgaaniliste ja mineraalväetiste kasutusest põllumajanduses. Maavara kaevandamine ja nõuetekohase sademevee ärajuhtimine, ei mõjuta eeldatavasti negatiivselt Kunda jõe seisundit.

Sämi hüdromeetriaajaam, kus mõõdetakse mh Kunda jõe vooluhulka, asub liivakarjäärist ca 560 m kaugusel läänes. Kunda jõe pikaajaline keskmine vooluhulk on 4,334 m³/s. Taotluse kohaselt

juhitakse aastas liivakarjäärist ära 20725 m³ sademeveett, mis teeb keskmiseks vooluhulgaks 0,0007 m³/s. Lähtuvalt eelnevast lisanduv vooluhulk Kunda jõe mõju ei avalda. Karjäärist väljajuhitvas vees on kavandatud seirata (seirepunkt: Väljavoolukraav, koordinaadid: X-6584580; Y- 647654) järgmiseid reostusnäitajad: heljuvaine, naftasaadused ja pH sagedusega üks kord poolaastas ehk kevadel ja sügisel.

Keskkonnaloa menetluse käigus Rakvere Vallavalitsuse tellimusel koostati Sämi liivakarjääri hüdrogeoloogilise eksperthinnang (KOTKAS 10.09.2025 numbriga DM-129151-24). Lääne-Virumaa Rakvere valla Sämi liivakarjääri hüdrogeoloogiline eksperthinnang on koostatud Maves OÜ poolt (töö number: 25075, 2025 a.). Eksperthinnangus toodi välja, et vaadeldaval alal on põhjavee Kvaternaari veekiht seotud liivadega. Selle vabapinnalise veekihi põhjavee tase on olnud 3,5...4,0 m sügavusel maapinnast (EGF 6757). Ala ülevaatuse ajal (02.09.25) oli Kvaternaari veekihi veetase lähiümbruse salvkaevudes 1,55...2,85 m sügavusel maapinnast, absoluutkõrgusel 58,16...58,41 m. Veetase karjääri süvendites oli samal ajal absoluutkõrgusel 57,11...58,83 m. Veetase oli madalam karjääri läänepoolses osas ja kõrgem sellest eraldatud idapoolses osas. Vee väljavool karjäärist on madalamast läänepoolsest süvendist. Süvend drenib Kvaternaari veekihi põhjavett. Suhteliseks veepidemeks liivades leviva veekihi ja järgmise lubjakivides leviva Siluri-Ordoviitsiumi veekihi vahel on vähese veejuhtivusega saviliiv ja liivsavi (EGF 6757). Lähiümbruse puurkaevude andmeil on Siluri-Ordoviitsiumi veekihi veetase jäänud erinevatel aegadel 5...11 m sügavusele maapinnast absoluutkõrgusele 49...54 m. Veekiht on survealine. Ala ülevaatuse ajal oli veetase Jüsmä katastriüksuse puurkaevus 7,70 m sügavusel maapinnast, absoluutkõrgusel 53,66 m.

Sämi liivakarjääri pindala mäeeraldise lamam jääb absoluutkõrgusele 53...59 m. Veetase karjääri madalamas osas oli absoluutkõrgusel 57,11 m, ehk karjääri kuivana hoidmiseks tuleb veetaset alandada maksimaalselt 4 m (absoluutkõrguseni 53 m) ning kui soovitakse kaevist kuivana hoida, tuleb ära pumbata ka sademevesi. Mõjuraadiuseks on sel juhul 400 m. Juhul kui on tehnoloogiliselt võimalik liiva välja kaevata vee alt alandades veetaset näiteks 2 m väheneks pumpamise mõjuraadius 200 m-ni.

Karjääri lähiümbruses paikneb 3 salvkaevu: Raudla, Tammoja ja Jüsmä. Jüsmä salvkaevu ei kasutata. Raudla ja Tammoja salvkaevud paiknevad karjäärist vastavalt 140 m ja 265 m kaugusel. Ehk kaevud on karjääri mõjuraadiuses.

Karjääri lähiümbruses asub neli puurkaevu Sarapmäe (PK-1, EELIS kood PRK0050881), Põdra (PK-2, EHR kood 220511766), Jüsmä (PK-3) ja Vilepilli (PK-4, EELIS kood PRK0022508). Need puurkaevud jäävad 180...270 m kaugusele karjäärist. Puurkaevud võtavad vee Siluri-Ordoviitsiumi veekihist. Kaevude sügavused on 15...46 m ja need on varustatud manteltorudega, millede pikkus on 12...31 m. Ehitisregistri (EHR) andmetel asub Põdra kinnistul kaev, kuid Jüsmä kinnistul EHR andmetel kaevu ei ole. Eeltoodud kinnistute puurkaevud ei ole kantud Eesti Looduse Infosüsteemi, mistõttu ei ole nad märgitud ka Maa- ja Ruumiameti kitsenduste kaardile.

Puurkaevud on sügavad ja võtavad vee Siluri-Ordoviitsiumi veekihist. Kvaternaari veekihi veetaseme alandamine absoluutkõrgusele 53 m neile mõju ei avalda. Eksperthinnang teeb

ettepaneku veetaseme seireks Raudla katastriüksuse salvkaevus (SK-1), mis võib karjäärist vee väljapumpamise mõjul kuivaks jääda. Kuigi vee väljapumpamist karjäärist ei kavandata (veealune varu väljatakse pöördkoppekskavaatoriga, mis tõstab materjali astangu peale nõrguma, misjärel laetakse see edasi kalluritele), on Keskkonnaameti hinnangul põhjendatud veetaseme seire teostamine Raudla katastriüksuse (77002:004:0440) salvkaevust ja ettevaatusprintsipiibist lähtudes ka Tammoja katastriüksuse (77002:004:0421) salvkaevust.

Varem kehtinud Sämi liivakarjääri keskkonnalubade L.MK/320835 ja L.VV/327102 kohaselt tuli teostada vee seiret Sarapmäe ja Jüsmä kinnistute kaevudes ning karjääri väljavoolukraavis. Keskkonnaamet, arvestades eksperthinnangus väljatoodut, ei pea enam vajalikuks seire teostamise jätkamist puurkaevudes.

Arvestades eelnevat on asjakohane veeseire teostamine nii väljavoolukraavist kui ka Raudla ja Tammoja katastriüksuste salvkaevudest.

Mäeeraldis jääb suhteliselt kaitstud, kirde osas vähesel määral ka nõrgalt kaitstud põhjaveega alale.

Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine taotletava karjääri mõjupiirkonnas alasid, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid oleks ületatud või võidakse ületada. Karjäär ei asu tiheasustusalal. Lähim elamu paikneb taotletava Sämi liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaast loode suunas ~139 m kaugusel Raudla kinnistul (katastritunnus: 77002:004:0440). Lähiumbrusesse jääb veel teisigi hoonestatud kinnistuid: Sarapmäe (77002:004:0011), Põdra (77002:004:0280), Jüsmä (66101:001:0574), Tammoja (77002:004:0421), Vilepilli (77002:003:0004).

Sämi liivakarjääri kinnistule (77002:004:0120) jääb pärandkultuuri objekt Liivakarjäär (EELIS ID [81287518](#); inventeeritud 21.07.2009). Andmebaasis on objekti kohta märgitud, et tegemist on ammandatud liivakarjääriga, kus kohati kasvavad hallid lepad, kased ja osaliselt on ala vee all. Objektist või tema esialgsest funktsionaalsusest on säilinud 50-90%. Karjääriala korrastamisel veekoguks ja metsamaaks, pärandkultuuri objekt ei säili. Kahjustada saab see juba karjääris kaevandamistegevuse käigus. Pärandkultuuri objektid ei ole riikliku kaitse all, vaid nende säilimine on eeskätt maaomanike endi kätes. Kuna ala ei ole riikliku kaitse all, siis seadusest otsest kohustust pärandkultuuriobjekti säilitamiseks ei tule. Taotluse menetlemisel tuleb arvestada haldusmenetluse seaduse § 3, mis sätestab, et haldusmenetluses võib piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Halduse õigusakt ja toiming peab olema kohane, vajalik ning proportsionaalne seatud eesmärgi suhtes.

Lähim arheoloogiamälestis on asulakoht (kultuurimälestiste registrinumber [10496](#)), mis jääb ca 560 m kaugusele põhja. Kavandatav tegevus seda ei mõjuta.

Sämi liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaal ja selle vahetus läheduses ei asu Eesti looduse infosüsteemi (EELIS, Keskkonnaagentuur) andmetel Natura 2000 linnu- ega loodusalasid, looduskaitsealasid ja kaitstavaid looduse üksikobjekte. Lähim kaitseala, Sämi maastikukaitseala

(EELIS kood KLO1000274), jääb liivakarjäärilt ~2,4 km kaugusele ida suunda. Umbes sama kaugusele loode suunda jääb ka kaitsealune Uhtna mõisa park (EELIS kood KLO1200169). Sämi maastikukaitseala kuulub Natura 2000 võrgustikku Sämi loodusalana (EELIS kood RAH0000363). Arvestades karjääri ja kaitstavate alade kaugust üksteisest, on mõju kaitstavatele aladele välistatud.

Kaitsealuste liikide elupaikadest on karjäärile lähimad II kategooria kaitsealuse liigi paksukojaline jõekarp (KLO9200067) ja III kaitsekategooria liigi euroopa harjus (KLO9102042) elupaigad, mis jäävad Kunda jõkke. Kunda jõgi kuulub kogu ulatuses lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse (keskkonnaministri 15.06.2004 määrus nr 73). Kui peetakse kinni keskkonnaloaga seatud nõuetest, ei ole ette näha olulise mõju avaldumist Kunda jõele ega seal elavatele liikidele.

Sämi liivakarjääri mäeeraldis jääb Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ kohaselt edela osas vähesel määral roheline võrgustiku alale. Sõmeru valla üldplaneeringu kohaselt Sämi liivakarjäär kohaliku tasandi rohevõrgustiku alale ei jää, kuid arvestada tuleb Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga. Rakvere valla koostamisel oleva üldplaneeringu kohaselt jääb karjääri ala kavandatavale rohevõrgustiku koridori alale. Kõikide planeeringute kohaselt jääb Sämi liivakarjääri mäeeraldis liivamaardla alale. Karjääride rekultiveerimisel tuleb tagada ja parendada roheline võrgustiku toimimist. Sõmeru valla üldplaneering näeb ette kaevandatud alad rekultiveerida metsaks. Koostamisel olev Rakvere vallaüldplaneering näeb Sämi liivakarjääri alale peale karjääri korrastamist supelranna maa-ala. Kaevandatud maa on kavandatud korrastada veekoguks ja metsamaaks. Vastuolu eelnimetatud planeeringutega ei ole.

2.2 Taotluse ning otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

Loa andja edastas esmase taotluse 16.07.2024 keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu koheselt pärast selle saamist teadmiseks ja soovi korral arvamuse avaldamiseks Rakvere Vallavalitsusele (edaspidi kohalik omavalitsus; KeÜS § 43 lg 1 ja 2).

Loa andja teavitas avalikkust loa menetluse algatamisest 02.04.2025 väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks teavitas piirinaabreid ja mõjutatud isikuid taotluse esitamisest (registreeritud KOTKAS 02.04.2025 numbriga DM-129151-12; KeÜS § 46 lg 1 p-d 1 ja 2). Loa andja otsustas jätta ajalehes teade avaldamata, kuna taotlusmaterjalide põhjal kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või -risk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi (KeÜS § 47 lg 2).

Eraisik K.V. esitas arvamuse 08.04.2025 (registreeritud KOTKAS 09.04.2025 numbriga DM-129151-14).

Tutvunud keskkonnaloa taotluse ning muude asjasse puutuvate dokumentidega soovin täpsemalt teada, mida tähendab Rakvere Vallavalitsuse poolt esitatud keskkonnaloa taotlusel p.4.1 märgitud "Kaevandamise tagajärjel lähiümbruse kaevude veetase olulise alanemise korral tuleb kaevandajal rajada uued kaevud". Milliste kinnistu omanike kaevude veetasemed ära mõõdetakse ning kust maalt algab oluline alanemine? Vilepilli kinnistu salvkaev on eelmise

kaevandamise ajal tühjaks jäänud ning kordagi pole siin keegi veetaset mõõtnud käinud ei enne ega pärast kaevandamist. Tean, et ka naaberkaevul oli sama mure. Teistest ei tea rääkida. Kuidas seekord määratletakse lähiumbruse kaevud, mida mõõtma hakatakse? Miks mainitakse taolises seires vaid Sarapmäe ja Jüsmä kinnistu veetaseme mõõtmist 2 x aastas? Kus on kindlus, et see teiste kaevudele halvasti ei mõju?

Kaevandamisega ja maapõue kasutamisega tekitatud kahju hüvitamine on käsitletud maapõueseaduse § 93 all. Keskkonnanõuandja omajal on kohustus veetaseme alanemise korral hüvitada kahju ja tagada joogivesi. Juhul, kui loa taotluse menetluse käigus leitakse, et veetaseme alanemise oht on olemas, lisatakse loale põhjaveeseire ja leevendusmeetmed kahju hüvitamiseks. Keskkonnaamet selgitab, et praeguses taotluses välja toodud seirataavad kaevud olid varasemalt samal alal olnud kaevandamisloal. Keskkonnanõuandja menetluse käigus hindab Keskkonnaamet esitatud ja olemasolevat teavet ning selgitab välja kaevud, mida keskkonnanõuandja saajal seirata tuleb. Juhul, kui leitakse, et on oht põhjavee tasemele, võib Keskkonnaamet küsida keskkonnanõuandja taotlejalt lisaks hüdrogeoloogilist ekspertiisi. Kaevu seiret saab aga teostada vaid kaevu omaniku nõusolekul. Kuna praegu on mitmed maaomanikud avaldanud muret kaevude veetaseme langemise osas, kaalub Keskkonnaamet hüdrogeoloogilise ekspertiisi vajadust.

Kas ma saan õigesti aru, et hetkel Rakvere Vallavalitsus taotleb kaevandamiseks luba, kuid pole seda veel saanud? Kuna menetlusega seotud dokumente on väga palju, siis ei jõudnud kõike läbi töötada ega välja selgitada, millal kaevandamisega alustatakse?

Keskkonnaamet võttis menetlusse Sämi liivakarjääri taotluse 02.04.2025 kirjaga nr DM-129151-12. Sama kirjaga teavitati kõiki Sämi liivakarjäärist 300 meetri raadiusesse jäävaid maaomanikke. Antud menetluse juures on taotlejal palutud mitu korda taotlust parandada ja täiendada. Taotlus T-KL/1024628-3, milles kõik parandused on sisse viidud esitati 12.03.2025 kirja numbriga nr DM-129151-10. Keskkonnaametil on maapõueseaduse järgi aega taotlust menetleda 365 päeva ehk kuni 12.03.2026. Uute asjaolude ilmnemisel võidakse menetlustähtaega ka pikendada. Menetlus lõpeb kas keskkonnanõuandja andmisega või loa andmisest keeldumisega. Kaevandama võib hakata peale keskkonnanõuandja saamist.

Palun lahti seletada, millised on kavandatava tegevuse asukoha kinnistuga piirneva kinnistu omaniku õiguste rikkumise ohud, millele teavituskirja lõpus viidatakse. Või tuleb selle kohta lisainfo?

Praegu ei ole konkreetseid piirnevate kinnistute õiguste rikkumise ohte veel määratud. Tavalisemad teemad, mis liiva- ja kruusakarjääride juures maaomanikele muret valmistavad on müra, tolmu ja veetaseme küsimused. Need valdkonnad on reguleeritud seadusandlusega. Samuti peab Keskkonnaamet analüüsima looduskeskkonna mõjusid. Menetluse käigus analüüsib Keskkonnaamet keskkonnamõju olulisust ning selleks koostab keskkonnamõju hindamise eelhindangu ja teeb otsuse keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise kohta.

Palun selgitage, miks on teavituskirja lõpus asjaosaliste nimed kord läbivalt suurtähtedega ning teised tavakirjas?

Saame andmed maaomanike kohta rahvastikuregistrist, kui määrame katastriüksused, mis on karjääri mõjuraadiuses. Rahvastikuregistrist tulevad maaomanike nimed osad suure ja osad väikese tähega. Keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS keskkonnalubade registris menetlusosaliste nimekirjas ei ole võimalik inimeste nimesid muuta. Meil on võimalik lisada e-maili või kontaktaadressi andmeid menetluse juurde, kui maaomanik nendest meid teavitab. Andmekaitse tõttu on eraisikute kirjavahetuse sisu asutusesiseseks kasutamiseks. Lisaks anname teada, et võtame teadmiseks, et soovite ka edaspidi saada infot Sämi liivakarjääri menetluse kohta. Jooksvalt võite jälgida menetluskokkuvõtteid KOTKAS (<https://kotkas.envir.ee/>) menetluse nr M-129151 all.

Eraisik M.M. esitas arvamuse 09.04.2025 (registreeritud KOTKAS-s dokumendina nr DM-129151-15).

Annan teada, et olen huvitatud infost, mis on seotud Sämi liivakarjääri maavara kaevandamisega. Ootan infot ka edaspidi. Palun lahti seletada, millised on kavandatava tegevuseasukoha kinnistuga piirneva kinnistu omaniku õigusterikkumise ohud ja õigused?

Praegu ei ole konkreetseid piirnevate kinnistute õiguste rikkumise ohte veel määratud. Tavalisemad teemad, mis liiva- ja kruusakarjääride juures maaomanikele muret valmistavad on müra, tolmu ja veetaseme küsimused. Need valdkonnad on reguleeritud seadusandlusega. Samuti peab Keskkonnaamet analüüsima looduskeskkonna mõjusid. Menetluse käigus hindame keskkonnamõju olulisust ning koostame keskkonnamõju hindamise eelhindangu keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemiseks. Kaevandamist reguleerib maapõuseadus. Anname teada, et võtame teadmiseks teie soovi ka edaspidi saada infot Sämi liivakarjääri menetluse kohta. Jooksvalt võite jälgida menetluskokkuvõtteid KOTKAS (<https://kotkas.envir.ee/>) menetluse nr M-129151 all.

Eraisik M.A. esitas arvamuse 19.05.2025 (registreeritud KOTKAS dokumendina nr DM-129151-18).

Kirjutun Teile seoses Sämi Liivakarjääri uue kaevamisloa pärast. Esiteks sooviksin, kogu jagatavat infot saada läbi meili. Hetkel tuli paberkandjal.

Saadame teile andmed edaspidi e-mailile.

Teiseks on mure veega. Seletuskirjast lugesin välja, et tehaks kord aastat veeproov minu majast, milleks on Jüsmä maaüksus. Olen seal elanud alates 2021 aastast. Ja selle aja jooksul pole keegi proove teinud. Kas enne seda ka tehti puudub info. Kas ennem peaks ära fikseerima mis seis on täna ja siis jooksvalt kui kaevandamine käib. Et võrrelda kas see mõjutab vee kvaliteeti. Kas kaevuveel mõõdetakse ainult kvaliteeti? Tuleks kindlasti ka mõõta vee taseme langust. Sest võib ju oht olla, et nii tava kaevud kui ka puurkaevud kuivavad ära. Kui midagi veega juhtub kes siis selle korvab meie küla elanikele? Kas sellised asjad üldse kirjutatakse kaevamis laosse sisse?

Keskkonnaamet selgitab, et praeguses taotluses välja toodud seiratavad kaevud olid varasemalt samal alal olnud kaevadamisloal. Keskkonnaloa menetluse käigus hindab Keskkonnaamet esitatud ja olemasolevat teavet ning selgitab välja kaevud, mida keskkonnaloa saajal seirata tuleb. Juhul, kui leitakse, et on oht põhjavee tasemele, võib Keskkonnaamet küsida keskkonnaloa taotlejalt lisaks hüdrogeoloogilist ekspertiisi. Kaevu seiret saab aga teostada vaid kaevu omaniku nõusolekul. Kuna praegu on mitmed maaomanikud avaldanud muret kaevude veetaseme langemise osas, planeerib Keskkonnaamet lisa hüdrogeoloogilise ekspertiisi küsimist taotlejalt.

Kolmandaks on müra ja tolmu. Müra mingil määral kindlasti kuulda sest meie maja suht lähedal ikkagi. Mets kõike seda müra kinni ei võta. Ja tolmu on sama moodi. Suurema kaevandamist tegevusega ja tuulega see ikkagi jõuab ka meie majani. Kui ikkagist on see tolmu ja müra segav, kas siis tuleb külaelanikele kes elavad lähedal mingisugune talumistasu või peab siis kaevandaja (kas siis vald või keegi teine) leidma mingi viisi kuidas neid leevendada.

Müra ja tolmu normid on reguleeritud seadusandlusega ja karjääris tuleb jälgida keskkonnaministri 16.12.2016. a määrust nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“. Keskkonnaamet peab analüüsima neid mõjusid menetluse käigus. Menetluse käigus analüüsib Keskkonnaamet keskkonnamõju olulisust ning selleks koostab keskkonnamõju hindamise eelhindangu ja teeb otsuse keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise kohta. Müra ja tolmu leevendatakse karjäärides tihti müravallide abil ja vajadusel piiratakse ajaliselt karjääritööde tegemise aegasid (õised ja päevased lubatud müra tasemed on erinevad). Vastavad nõuded lisatakse keskkonnaloale. Juhul, kui tekib kahtlus, et karjääri tegevusega ületatakse müranorme saab nõuda ka müra mõõtmiste läbi viimist.

Eraisik P.Ü. esitas 23.05.2025 arvamuse (registreeritud KOTKAS dokumendina nr DM-129151-19).

Liivakarjäärile kõige lähemal, 150 m olemasoleva karjääri servast, asub Raudla kinnistul paiknev lahtine salvkaev, mille sügavus maapinnast on 3,80 meetrit ja mis varustab kvaliteetse joogiveega Raudla kinnistut. Palun võtta Raudla kinnistul asuv kaev ka seiresse, et tagada kvaliteetse veega varustatus antud kinnistul. Antud kaev on suutnud toita 6 liikmelise perekonna ja 6 veise, 2 hobuse ning 2 sea vee vajaduse. Samas piirkonnas rajatud puurkaevudest ei ole võimalik ilma kulukate filtersüsteemideta kvaliteetset joogivett saada. Kas antud kaevandamine suudab tagada antud kinnistu kaevu veetaseme ja kvaliteedi säilivuse ja kui esineb probleeme, siis kes tagab uue kaevu, koos spetsiaalse filtersüsteemi, rajamise. Kuidas on tagatud antud kinnistu varustamine veega perioodil kui salvkaev ei toida antud kinnistu vajadust ja uus kaev on rajamata. Palun edastada info edasise menetluse kohta meilile.

Keskkonnaamet selgitab, et praeguses taotluses välja toodud seiratavad kaevud olid varasemalt samal alal olnud kaevadamisloal. Keskkonnaloa menetluse käigus hindab Keskkonnaamet esitatud ja olemasolevat teavet ning selgitab välja kaevud, mida keskkonnaloa saajal seirata tuleb. Juhul, kui leitakse, et on oht põhjavee tasemele, võib Keskkonnaamet küsida keskkonnaloa taotlejalt lisaks hüdrogeoloogilist ekspertiisi. Kaevu seiret saab aga teostada vaid

kaevu omaniku nõusolekul. Võtame edasise menetluse juures teadmiseks, et soovite Raudla kinnistu kaevu seiret. Kuna praegu on mitmed maaomanikud avaldanud muret kaevude veetaseme langemise osas, planeerib Keskkonnaamet lisa hüdrogeoloogilise ekspertiisi küsimist taotlejalt. Vastavalt Maapõueseaduse § 93 peab kaevandamisloa omaja hüvitama kaevandamisega tekitatud kahju. Seejuures tuleb hüvitada ka kaevude veetaseme ning vee kvaliteediga seotud kulutused. Keskkonnaamet analüüsib menetluse käigus võimalikke kaevandamisega tekitavaid ohte ning kaalub nendega seotud leevendusmeetmete lisamist kaevandamisloa kõrvaltingimustesse. Lisaks anname teada, et võtame teadmiseks, et soovite ka edaspidi saada infot Sāmi liivakarjääri menetluse kohta. Jooksvalt võite jälgida menetlusdokumente KOTKAS (<https://kotkas.envir.ee/>) menetluse nr M-129151 all.

Loa andja teavitas menetluse algatamisest ning küsis kohalikult omavalitsuselt täiendavalt arvamust (registreeritud KOTKAS 02.04.2025 numbriga DM-129151-13) nõuetekohaseks tunnistatud taotluse kohta (KeÜS § 43 lg 2¹, MaaPS § 49 lg 6).

Rakvere Vallavolikogu 28.05.2025 otsusega nr 173 kooskõlastas Rakvere Vallavalitsuse Sāmi liivakarjääri keskkonnaloa taotluse (registreeritud KOTKAS 30.05.2025 numbriga DM-129151-20).

Keskkonnaamet tegi menetlusest teatamisel ja eelnõude avalikustamisel ettepaneku, et avalikku arutelu ei korraldata, kui menetlusosalised ei ole ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtajaks esitanud selle suhtes vastuväiteid (HMS § 50 lg 2 p 1, lg 3). Avalikku arutelu ei korraldatud kuna menetlusosalised ega avalikkus ei ole esitanud loa menetluse ajal ettepanekuid ega vastuväiteid.

Loa andja teavitas pp.kk.2026 loa andmise otsuse eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja saatis menetlusosalistele ja huvitatud isikutele tutvumiseks ja arvamuse/vastuväidete esitamiseks (HMS § 48 lg 1 ja 2, § 49 lg 1, KeÜS § 48 lg 1, 3 ja 4, KeHJS § 11 lg 2²). Eelnõudele ei esitatud ettepanekuid ega vastuväiteid/esitati ettepanekuid ja vastuväiteid (vt korralduse peatükist 3.5.).

2.3 Keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

Keskkonnaamet jättis keskkonnamõjude hindamise Rakvere Vallavalitsuse loa andmise menetluse käigus algatamata (KOTKAS xx.xx.2026 numbriga DM-129151-XX).

3. KAALUTLUSED

3.1 Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hinnatakse, kui taotletakse luba ja kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju (KeHJS § 3 lg 1 p 1, p 2).

Keskkonnaamet peab andma eelhinnangu ja kaaluma keskkonnamõju hindamise (edaspidi

KMH) vajalikkust (KeHJS § 6 lg 2³), kuna tegemist on maavara kaevandamisega (KeHJS § 6 lg 2 p 2, § 6¹ lg 3, § 11 lg-te 2 ja 4 ning KeHJS § 6 lg 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ (edaspidi määrus nr 224; § 1 lg 1 ja § 3 p 4)).

Eelhindanguga selgitatakse, kas kavandatav tegevus võib eeldatavalt kaasa tuua olulise keskkonnamõju või mitte ning otsustatakse KMH algatamine või algatamata jätmine (KeHJS § 6 lg 2¹, § 6¹ lg 3, § 11 lg-d 2 ja 4).

Keskkonnaamet on andnud eelhindangu (KOTKAS xx.xx.2026 nr DM-129151-xx), milles leiab, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, mistõttu KMH algatamine ei ole vajalik. Loa andmisel tuleb siiski arvestada eelhindangus välja toodud keskkonnameetmetega (vt pt 3.4.1.)

Eelhindamise tulemusena järeldab Keskkonnaamet, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, kuna:

1. kavandatav tegevuskoht ei asu Natura 2000 võrgustiku alal ning mõju lähimale Natura 2000 võrgustikku kuuluvale alale, Sämi loodusalale (EELIS kood RAH0000363), on välistatud;
2. kavandatava kaevandamisega ei mõjutata oluliselt ebasoodsalt kaitstavaid loodusobjekte, kui järgitakse keskkonnaloale seatud kõrvaltingimusi;
3. ümbruskonna tundike alade ja asustuse piirmäärasid müra ja õhusaaste osas ei ületata;
4. kaevandamine ei mõjuta oluliselt väljakujunenud põhjaveerežiimi, kuna kaevandamine toimub põhjaveetasel alandamata. Keskkonnaloaga kehtestatud seiretingimused aitavad tagavad, et põhjavee ja veekvaliteedi jälgimine oleks pidev ning võimalikke muutusi hinnatakse regulaarselt. Kaevandamise käigus tuleb hoolsalt vältida reostuse teket;
5. Kaevandamistööde käigus looduslik maastik hävib, kuid see on kvalitatiivselt hiljem taastatav maa-ala korrastamisega peale kaevandamistegevuse lõpetamist.

3.2. Kaalutlused loa andmisel

Taotluse lahendamisel ei ole loa andja seotud taotleja õiguslike seisukohtadega, vaid taotluse eesmärgiga - sellega, milliseks tegevuseks taotleja luba soovib. Tegevuse õiguslik kvalifitseerimine haldusmenetluses on loa andja ülesanne (Riigikohtu lahend 3-3-1-74-14, p 13).

Keskkonnaluba antakse tähtajaliselt, kuna keskkonnaluba kaevandamiseks antakse kuni 15 aastaks (MaaPS § 60 lg 2).

3.2.1 Maavara kaevandamine

3.2.1.1 Lubatav tegevus

Rakvere Vallavalitsusel on luba (seaduses ka kui kaevandamisluba) vaja maapõuest

kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1).

MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnanaloo saamiseks loa andjale taotluse.

MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnanaloo Keskkonnaamet. MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnanaloo andja kaevandamise keskkonnanaloo taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Rakvere Vallavolikogu 28.05.2025 otsusega nr 173 kooskõlastas Rakvere Vallavalitsuse Sämi liivakarjääri keskkonnanaloo taotluse (registreeritud KOTKAS 30.05.2025 numbriga DM-129151-20).

MaaPS § 50 lõike 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmekava, mida ladustatakse mäeeraldisel teenindusmaal, mis ei ole jäätmehoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmekavade kohta. Sämi liivakarjääris looduslikust lasundist väljatav maavara ja selle katend (muld) leiab kogu mahus kasutust, seega ei teki Sämi liivakarjääri mäeeraldiselt kaevandamisel jäätmeseaduse § 2 lg 1 ja lg 2 tähenduses jäätmekava ega § 7¹ kohaseid kaevandamisjäätmekavaid. Kaevandamisjäätmekava on vajalik juhul, kui kaevandamise käigus tekivad jäätmekavad jäätmeseaduses § 2 lg 1 ja lg 2 toodud jäätmekavade mõiste tähenduses.

KeÜS § 42 lõike 1 punkti 5 kohaselt peab keskkonnanaloo taotluses märkima kavandatava tegevuse eesmärgi ja põhjenduse. Taotluse on välja toodud, et lubjakivi kavatakse kasutada ehituses, teedehituses ja remondiks.

3.2.2 Vee erikasutus

3.2.2.1 Lubatav tegevus

Korralduse otsustava osa punkt 1.1. annab õiguse karjäärivee suublasse juhtimiseks (VeeS § 187 p 9).

Ettevõtte juhivad karjäärivett suublasse Lääne-Viru maakonnas Rakvere vallas Sämi külas Sämi liivakarjäär kinnistult (katastritunnus 77002:004:0120) Lääne-Viru maakonnas Rakvere vallas Sämi külas Kraavi kinnistule (katastritunnus 77002:004:0036). Sämi liivakarjäärivett juhitakse vesi ühe väljalasuga (Sämi liivakarjäär koodiga LV 092).

VeeS § 18 lg 2 kohaselt ei peeta heitveeks sademevett, kaevandamisvett, karjäärivett, jahutusvett, maaparandussüsteemis voolavat vett ega vesiviljeluses ja hüdroenergia tootmises kasutatavat vett.

3.2.2.2 Nõuded vee erikasutusele

VeeS § 130 lg 2 alusel kehtestatud keskkonnaministri 08.11.2019 määruse nr 61 „Nõuded

reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandamis-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused“ (edaspidi määrus nr 61) § 9 lg 5 kohaselt tuleb kaevandamis- ja karjääriveele loaga määrata vähemalt biokeemilise hapnikutarbe, keemilise hapnikutarbe, pH ja heljumi sisalduse piirväärtused koos vastava seirekohustusega. Muud määruse nr 61 lisas 1 nimetatud saastenäitajate piirväärtused ja seirenõuded määratakse loas sõltuvalt kaevandatavast maavarast ning kaevandamisest või karjäärist ärajuhitava vee päritolu ja riskihinnangu põhjal.

Suublasse juhitud karjäärivesi peab vastama määruse nr 61 lisas 1 toodud piirväärtustele (VeeS § 130 lg 2). Karjäärivett tohib suublasse juhtida, kui saastenäitajad ei ületa määruse nr 61 lisas 1 sätestatud piirväärtusi, mis kehtivad reoveekogumisala kohta, mille koormus on 2000–9999 inimekvivalenti (edaspidi ie), välja arvatud heljumisisaldus, mis ei tohi ületada 40 mg/l (määrus nr 61 § 9 lg 1).

Määruse nr 61 kohaselt kohalduvad karjäärist ärajuhitava veele § 9 lg-s 1 nimetatud piirväärtused (BHT7 – 15 mg/l, KHT – 125 mg/l, heljum 40 mg/l).

Looduslikke veekogusid mäeeraldisele ei jää. Lähimaks veekoguks (veeseaduse § 3 mõistes) on Kunda jõgi (Eesti Looduse Infosüsteemi, edaspidi *EELIS* kood VEE1072900), mis jääb Sämi liivakarjäärist ca 420 m kaugusele edela-lääne suunda. Vee väljavool karjäärist on madalamast läänepoolsest süvendist Vilepilli kraavi (*EELIS* kood VEE1072912), mis suubub Kolgaküla kraavi (*EELIS* kood VEE1072911). Kolgaküla kraav, mis on ühtlasi ka Kolga maaparandussüsteemi eesvool (maaparandussüsteemi kood 11072900200900011M), suubub omakorda Kunda jõkke.

Karjääri lähiümbruses asub neli puurkaevu Sarapmäe (PK-1, *EELIS*kood PRK0050881), Põdra (PK-2, *EHR* kood 220511766), Jüsmä (PK-3) ja Vilepilli (PK-4, *EELIS*kood PRK0022508). Need puurkaevud jäävad 180...270 m kaugusele karjäärist. Puurkaevud võtavad vee Siluri-Ordoviitsiumi veekihist. Kaevude sügavused on 15...46 m ja need on varustatud manteltorudega, millede pikkus on 12...31 m. Ehitisregistri andmetel asub Põdra kinnistul kaev, kuid Jüsmä kinnistul *EHR* andmetel kaevu ei ole. Eeltoodud kinnistute puurkaevud ei ole kantud Eesti Looduse Infosüsteemi, mistõttu ei ole nad märgitud ka Maa- ja Ruumiameti kitsenduste kaardile. Karjääri lähiümbruses paikneb 3 salvkaevu: Raudla, Tammoja ja Jüsmä. Jüsmä salvkaevu ei kasutata. Raudla ja Tammoja salvkaevud paiknevad karjäärist vastavalt 140 m ja 265 m kaugusel. Ehk karjääri mõjuraadiuses.

Taotluse kohaselt juhitakse aastas liivakarjäärist ära 20725 m³ sademevett, mis teeb keskmiseks vooluhulgaks 0,0007 m³/s. Ettevõtte on lisanud keskkonnaloa taotlusele ärajuhitava vee koguse kvartalite lõikes. Seega määratakse keskkonnaloas Sämi liivakarjäär väljalask aastaseks koguseks 20 725 m³ ning kvartaalseks 5181 m³.

Lähtudes ettevaatusprintsibiist lisatakse keskkonnaloale tingimus, et juhul kui selgub, et kaevandamise tagajärjel on kaevudes veetase alanenud alla kriitilise piiri ja/või on toimunud vee kvaliteedi halvenemine on loa omanikul kohustus rajada maaomanikele uued kaevud piisava veevarustusega. Peale uute kaevude rajamist tuleb kaevudes teostada seiret ühe aasta jooksul

(üks kord kvartalis), mõõta kaevudes veetaset ja määrata naftaproduktid, hägusus, heljum, NO₃, NO₂ ja NH₄. Peale seire teostamist tuleb loa omajal esitada seireandmete põhjal ekspertarvamus Keskkonnaametile.

Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud ka kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariilukordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, siis on võimalik, et esineb nende lekkeid. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades on lekete tõenäosus väike ja lekked kiiresti avastatavad.

Kõige tõenäolisem pinnase kvaliteeti mõjutav avari on diiselkütuse või õli leke masinatest, mis kaevandamistöde käigus võib juhtuda. Seega kantakse keskkonnaloale järgmine tingimus: Reostuse vältimiseks tuleb rangelt jälgida, et kaevandamis- ja laadimiskohtades ei satuks diiselkütust ega määrdeõli karjääri põhja. Seadmete tankimine ja hooldus peab toimuma väljaspool karjääri või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud plastil, mis on varustatud õlitõrje vahenditega. Õnnetuse kohas tuleb reostunud pinnas kiiresti eemaldada ja anda üle vastavat käitlusõigust omavale jäätmekäitlejale.

Vee erikasutaja peab tagama vee juhtimisel suublasse loaga seatud piirmääradele vastavuse. Veeproovide mittevastavuse korral tuleb loa omajal kasutusele võtta asjakohased meetmed, tagamaks karjäärivee vastavuse loas kehtestatud piirmääradeni. Reostusnäitajate seire tulemuste mittevastavusel loas kehtestatud piirmääradele on loa andjal õigus esitada loa saajale rangemad nõuded ja/või täiendavad tingimused.

Kui hinnatakse karjäärivee saasteainete sisaldust, määratakse suublasse juhitava kasutatud vee proovivõtu sagedus loaga (määrus nr 61 § 16 lg 1).

Proovivõtu sagedus ja koht karjäärivee korral saastenäitajate määramiseks täpsustatakse loas. Karjäärivee proove tuleb võtta vähemalt üks kord aastas, kuid loa andja ei tohi loaga määrata proovivõtu sageduseks rohkem kui üks kord kvartalis. Loa andja määrab proovide võtmiseks üks kord poolaastas.

Esinduslikke proove peab olema võimalik võtta suublasse juhitivast karjääriveest (määrus nr 61 § 14 lg 2).

Proovi võtmisel tuleb tagada proovi esinduslikkus ning proovi võtmine peab vastama VeeS § 236 lg 7 alusel kehtestatud kui on loaga nõutud, ja arvestada kvartali jooksul võetud proovide keskmist tulemust (määrus nr 61 proovivõtumeetoditele (määrus nr 61 § 14 lg 6).

Keskkonnaloaga nõutav omaseire kuulub veeuuringu alla. Veeuuring VeeS tähenduses on vee, vee-elustiku, veekogu põhjasette, pinnase ja reoveesette ning naftasaaduste ja muude saastavate ainete proovi võtmine ja analüüsimine veeseisundi hindamise, saastatuse kindlakstegemise, veeloa taotluse ja selle lisade kontrollimise, veeloa omaja üle tehtava kontrollseire, keskkonnatasu arvutamise ning veeloga nõutava omaseire eesmärgil (VeeS § 236 lg 2).

Kui proove võetakse veeuuringu või joogiveeuuringu käigus, peab proovivõtja olema

atesteeritud vastavas valdkonnas käesoleva paragrahvi lõike 5 alusel kehtestatud korra kohaselt, kasutama veeuuringu või joogiveeuuringu eesmärgiga sobivaid mõõte- ja proovivõtuvahendeid ning järgima asjakohast mõõtemetoodikat (VeeS § 243 lg 1). Atesteerimisele kuuluvad proovivõtuvaldkonnad määrab ning proovivõtjale esitatavad nõuded, õppeprogrammi, atesteerimise korra, atesteerimistunnistuse vormi ja atesteerimiskomisjoni töökorra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega „Atesteerimisele kuuluvad proovivõtuvaldkonnad, proovivõtjale esitatavad nõuded, õppeprogramm, atesteerimise kord, atesteerimistunnistuse vorm ja atesteerimiskomisjoni töökord“ (VeeS § 243 lg 5). Selle sätte alusel valdkonnas, mille proovivõtjaid ei atesteerita, peab proovivõtja proovivõtul järgima asjaomase proovivõtuvaldkonna tunnustatud meetodit ja tagama, et saadud tulemuste jälgitavus on tõendatud.

Karjäärivee seirearuanded tuleb esitada KOTKAS-es. Kui seire tulemusel või muul viisil selgub, et keskkonnaloaga lubatud tegevusega kaasneb keskkonnoaht või oluline keskkonnahäiring, võib Keskkonnaamet KeÜS § 59 lg 1 p 2 alusel alata keskkonnaloa muutmise menetluse, et seada täiendavaid tingimusi või piiranguid. Täiendavalt on Keskkonnaametil KeÜS § 62 lg 2 p 2 alusel õigus keskkonnaluba kehtetuks tunnistada juhul, kui loa omaja ei täida loaga või õigusaktiga sätestatud nõudeid.

Kaalutus veemajanduskava rakendamiseks

Sämi liivakarjäärist juhitakse karjäärivesi ühe väljalaskmega. Väljalask Sämi liivakarjäär (kood LV092) juhitakse Vilepilli kraavi (EELIS kood VEE1072912), mis suubub pärast Kolgaküla kraavi (EELIS kood VEE1072911) ja lõpuks Kunda jõkke (EELIS kood VEE1072900).

Kunda jõgi kuulub veemajanduskavadesse määratud vooluveekogumitesse (EE_1_1072900_3 Kunda Jaama tn sillast suudmeni ja EE_1_1072900_2 Kunda Anguse jõest Kunda Jaama tn sillani). Kunda jõe koondseisund (2019) lõigul Anguse jõest Kunda Jaama tn sillani, on halb. Jõe halb seisund on tingitud antud lõigul orgaaniliste ja mineraalväetiste kasutusest põllumajanduses.

Veemajanduskava (edaspidi VMK) on kinnitatud 07.10.2022 keskkonnaministri käskkirjaga nr 357 „Veemajanduskavad ja meetmeprogramm lisadega“ (2022-2027).

VeeS § 31 p 2 kohaselt tuleb vältida veeökosüsteemide, nendest sõltuvate maismaaökosüsteemide ja märgalade seisundi halvenemist ning parandada nende seisundit. VeeS § 32 lg 1 kohaselt on pinnavee kaitse eesmärk pinnaveekogumite, sealhulgas tehisveekogumite, tugevasti muudetud veekogumite ning pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude, sealhulgas territoriaalmere, vähemalt hea seisund.

Kuna karjäärivett ei juhita otse Kunda jõe vooluveekogumisse ei määra loa andja suublale suublaseiret. Juhul kui seire tulemuste põhjal selgub, et karjäärivesi ei vasta keskkonnaloas kehtestatud nõuetele ja sellega võib kaasneda Vilepilli kraavi (EELIS kood VEE1072912), Kolgaküla kraavi (EELIS kood VEE1072911) ja Kunda jõe (EELIS kood VEE1072900) seisundi halvenemine on loa andjal õigus nõuda täiendavate meetmete kasutusele võtmist,

rangemate nõuete määramist ja suubla seire tingimuste muutmist.

VeeS § 33 lg 3 kohaselt tuleb pinnaveekogumiga hõlmamata veekogudes vältida prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete, teatavate muude saasteainete ja vesikonnaspetsiifiliste saasteainete piirväärtuste ületamist ning vee kasutamiseks ja elustiku kaitseks vajalike kvaliteedinäitajate halvenemist. VeeS § 129 lg 5 ja määruse nr 61 § 10 lg 1 kohaselt määratakse suubla seire keskkonnaloas. Seega kui peaks täiendavate uuringute või seire käigus selguma, et karjäärivee juhtimisega halveneb Vilepilli kraavi (EELIS kood VEE1072912), Kolgaküla kraavi (EELIS kood VEE1072911) ja Kunda jõe (EELIS kood VEE1072900) seisund on loa andjal õigus nõuda täiendavate meetmete kasutusele võtmist ja suubla seire tingimuste seadmist.

Täiendavalt on Keskkonnaametil KeÜS § 62 lg 2 p 2 alusel õigus keskkonnaluba kehtetuks tunnistada juhul, kui loa omaja ei täida loaga või õigusaktiga sätestatud nõudeid.

3.3 Loa andmisest keeldumise aluste hindamine

Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine loa andmisest keeldumise aluseid (KeÜS § 52 lg 1 ja 2, MaaPS § 55).

- tegevus vastab õigusaktidega sätestatud nõuetele (KeÜS § 52 lg 1 p 4, MaaPS § 55 lg 1).

- tegevusega ei kaasne keskkonnoahtu (KeÜS § 52 lg 1 p 6). Keskkonnaamet koostas keskkonnamõju eelhindangu (KOTKAS xx.xx.2026 numbriga DM-129151-xx), milles hinnati keskkonnoahtu.

- tegevusega kaasnevate heidete lisandumisel ei ole keskkonna kvaliteedi piirväärtus ületatud (KeÜS § 52 lg 1 p 8, MaaPS § 55 lg 1).

- loa taotluse on esitanud isik Rakvere Vallavalitsuse esindaja, kes omab esindusõigust (KeÜS § 52 lg 1 p 1).

- tegevuses rakendatakse parimat võimalikku tehnikat (KeÜS § 52 lg 1 p 3 koosmõjus THS § 26 lg 1 p 3). Parima võimaliku tehnika kasutamise põhimõtted on taotluses.

- tegevusega ei kaasne olulist keskkonnoahtu (KeÜS § 52 lg 1 p 6) ja tegevusega kaasnevate heidete lisandumisel ei ole keskkonna kvaliteedi piirväärtus ületatud (KeÜS § 52 lg 1 p 8, MaaPS § 55 lg 1). Menetluse käigus leiti lahendused olulise mõju vähendamiseks, ning keskkonnamõju eelhindanguga määrati vajalikud leevendusmeetmed, mis on kajastatud loa kõrval tingimustes (peatükk 3.4).

- loa andmisega ei minda vastuollu riiklike huvidega, mis on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strategiadokumendis "Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050" (MaaPS § 55 lg 2 p 10).

- Kohalik omavalitsus ei esitanud omapoolsed tingimusi Sämi liivakarjääri keskkonnoaloa

taotluse osas, mistõttu puudub MaaPS § 55 lg 2 p 11 kohane loa andmisest keeldumise alus.

- taotleja ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamise ega kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri päring seisuga xx.xx.xxxx) (MaaPS § 55 lg 3 p 1).

3.4 Kõrvaltingimuste seadmine

Haldusorgan võib anda haldusakti kõrvaltingimusega, milleks muuhulgas on haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine (HMS § 53 lg 1 p 4). Haldusakti kõrvaltingimuse võib määrata siis, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel (HMS § 53 lg 2 p 3). Keskkonnaluba on haldusaktiks, mille andmise või mitte andmise ning mille kehtivuse otsustab loa andja kaalutusõiguse alusel.

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutusõigust tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud hüve (HMS § 4 lõige 2). MaaPS § 56 lõike 1 punkti 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kõrvaltingimused ja seirevajadused sätestatakse keskkonnaloa eriosades vastavalt asjakohasusele.

Käesoleva loa kõrvaltingimused lähtusid keskkonnamõju eelhindangus esitatud kaalutlustest (registreeritud KOTKAS xx.xx.2026 numbriga DM-129151-XX).

3.4.1. Eelhindangus esitatud keskkonnameetmed

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõjude eelhindangu ning otsustanud xx.xx.2026 kirjaga nr DM-129151-xx Sämi liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele jätta KMH algamata. Sämi liivakarjääris kaevandamisega kaasneda võivaid keskkonnahäiringuid on pikemalt käsitletud eelhindangu peatükis 3 ning siinkohal ei korrata.

Eelhindangus esitati kaheksa keskkonnameedet, millega loa andmisel peab arvestama. Meetmed lisati muutmata sõnastuses kõrvaltingimuseks.

3.4.2. Kinnistu kasutusõigus

Keskkonnaluba taotletakse Lääne-Viru maakonnas Rakvere vallas Sämi külas Sämi liivakarjäär kinnistul (77002:004:0120). Tegemist on munitsipaalomandis oleva maaüksusega, mille omanikuks on Rakvere vald.

Tulenevalt eelnevast on põhjendatud määrata loa järgmine kõrvaltingimus: Ettevõtte on

kohustatud teavitama loa andjat käitise tegevuskoha kasutusõiguse lõppemisest (sh ülesütlemisest) või muutmisest viivitamatult, kuid mitte hiljem kui 7 päeva jooksul pärast vastava muudatuse jõustumist või kasutusõiguse lõppemist. Kui tegevuskoha kasutusõigus lõpeb või muutub ning loa andjale ei ole esitatud uut tegevuskoha kasutusõigust tõendavat dokumenti, võib loa andja tunnistada loa nr KL-523578 kehtetuks.

3.4.3. Keskkonnaloale kantavad kõrvaltingimused

Keskkonnaloale kantakse järgmised kõrvaltingimused:

1. Raudla (katastritunnus 77002:004:0440) ja Tammoja (katastritunnus 77002:004:0421) katastriüksuste salvkaevudest teostada üks kord aastas veetaseme mõõtmist ja iga 3 aasta järel määrata kaevuveest sotsiaalministri 24.09.2019 määruse nr 61 ja keskkonnaministri 09.07.2015 määruse nr 43 lisa 4 p. 5.1-5.2 toodud näitajad (värvus, hägusus, lõhn, oksüdeeritavus, elektrijuhtivus, pH, üldkaredus, NH₄, F, K, Ca, Cl, Mg, Mn, Na, NO₃, NO₂, üldFe, SO₄ ja HCO₃). Esimene mõõtmine nii veetaseme kui ka kvaliteedi osas tuleb teha enne kaevandamistegevuse algust. Kui tuvastatakse, et joogiveeallikate vee kvaliteet või põhjaveetase on halvenenud kaevandamise tagajärjel, tuleb rajada uued kaevud kaevandaja kulul ning seni tagada kvaliteetse joogivee olemasolu kinnistutel (maapõueseadus § 93 lg 1);
2. Juhul kui seire tulemuste põhjal selgub, et karjäärivesi ei vasta keskkonnaloas kehtestatud nõuetele ja sellega võib kaasneda Vilepilli kraavi (EELIS kood VEE1072912), mis suubub Kolgaküla kraavi (EELIS kood VEE1072911) seisundi halvenemine on loa andjal õigus nõuda täiendavate meetmete kasutusele võtmist (rajada lisaks settebasseinid), määrata rangemad nõuded ja seada suubla seire tingimused;
3. Minimeerimaks võimaliku reostuse teket, tuleb kaevandamis- ja töötlemistehnika korrasolu regulaarselt kontrollida ja masinate hooldustöid teha ainult selleks ette nähtud spetsiaalsetel hooldusplatsidel või väljaspool karjääri selleks ette nähtud kohtades;
4. Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks peab karjääris olemas olema vajalik koguses absorbenti (näiteks turvas, saepuru või sünteetilised absorbendid), millega saab tekkinud reostuse kokku korjata;
5. Avarii korral tuleb reostus koheselt lokaliseerida ning teavitada Keskkonnaametit, Politsei- ja Piirivalveametit ja Päästeametit;
6. Maavara kaevandamine on lubatud esmaspäevast reedeni ajavahemikus 7.00-21.00. Keelatud on maavara kaevandada ja välja vedada riiklikel pühadel. Kui ilmneb vajadus töötada nädalavahetustel, tuleb sellest eelnevalt teavitada lähimaid elanikke ning saada nende nõusolek;
7. Müra kohta kaebuste esinemisel, tuleb keskkonnaloa omajal korraldada aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes mõõtmised kaebuse esitaja katastriüksusel ja piirnormide ületamisel korraldada koheselt karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks;
8. Tolmu leviku piiramiseks tuleb vajaduse tekkimisel karjääri väljaveoteid ning toodangut kuival aastaajal niisutada;
9. Ettevõtte on kohustatud teavitama loa andjat käitise tegevuskoha kasutusõiguse lõppemisest (sh ülesütlemisest) või muutmisest viivitamatult, kuid mitte hiljem kui 7 päeva jooksul pärast vastava muudatuse jõustumist või kasutusõiguse lõppemist. Kui tegevuskoha kasutusõigus lõpeb või muutub ning loa andjale ei ole esitatud uut tegevuskoha kasutusõigust tõendavat

dokumenti, võib loa andja tunnistada loa nr KL-523578 kehtetuks.

3.5 Ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Loa taotluse avalikustamise käigus esitatud arvamused on käsitletud käesoleva korralduse peatükis 2.2.

Loa eelnõule ning eelhinnangu ja sellega seonduva KMH algatamata jätmise otsuse eelnõule esitati/ei esitatud arvamusi/vastuväiteid (registreeritud KOTKAS-s vastavalt xx.xx.xxxx numbriga DM-xxxxxx-xx). Keskkonnaamet edastas esitatud arvamused ja vastuväited ettevõttele tutvumiseks ning arvamuse avaldamiseks (registreeritud KOTKAS-s xx.xx.xxxx numbriga DM-xxxxxx-x; HMS § 49 lg 3, KeÜS § 48¹ lg 4). Olulisemad seisukohad eelnõudele ning Keskkonnaameti selgitused on järgmised: ...

3.6 Otsekohalduvad nõuded

Loaga kaasnevad käitajal õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima MaaPS, VeeS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda loale. Olulisemad keskkonnavalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis "[Loa omaja meelespea](#)".

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo